

Årsrapport Norsk jernbanemuseum 2023

1 Leders beretning

Norsk jernbanemuseum har vært gjennom et krevende år, men har likevel levert godt på samfunnsoppdraget. Museets ansatte har jobbet godt og systematisk med å videreutvikle museets arbeids- og samarbeidskultur. Manifestasjonen av dette arbeidet er en visjon som uttrykker museets glede over å forvalte og formidle norsk jernbanehistorie. I tillegg har museets i løpet av året jobbet for å få konkrete forbedringer i økonomi- og styringsrutinene.

En av de store risikofaktorene til Norsk jernbanemuseum er fortsatt knyttet til oppbevaring og fremføring av historisk jernbanemateriell. Vi samarbeider godt med Bane NOR og operatørene på det nasjonale jernbanenettet. Likevel ser vi at presset både på infrastruktur og trafikkapasitet setter oss i en stadig mer utfordrende posisjon.

Norsk jernbanemuseum fortsetter å ta grep for å styrke posisjonen vår som en nasjonal institusjon. Gjennom nettverksarbeid, tilskuddsforvaltning, faglig støtte og samarbeid med frivilligheten, bidrar Norsk jernbanemuseum til å fremme ivaretagelsen av - og bevisstheten om den norske jernbanevirksomhetens historie.

Norsk jernbanemuseums visjon:

En levende reise i fortiden på spor mot fremtiden

Oslo 14.02.2024

Ole Gunnar Bakken
Fungerende direktør
Norsk jernbanemuseum

Fra åpningen av lesekosken i februar 2023. Foto: Ida Marie Munkerud.

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Norsk jernbanemuseum ble stiftet i 1896 og holder til på Hamar. Jernbanemuseet er et forvaltningsorgan underlagt Samferdselsdepartementet, som har delegert etatsstyringen til Jernbanedirektoratet. Det innebærer at Jernbanedirektoratet fastsetter instruks og tildelingsbrev for Norsk jernbanemuseum, og bevilgningen til jernbanemuseet gis over Jernbanedirektoratets budsjettkapittel.

Samfunnsoppdraget til Norsk jernbanemuseum er å dokumentere jernbanens historie i Norge og dens rolle for utviklingen av det norske samfunnet. Det overordnede målet for Norsk jernbanemuseum er å dokumentere og formidle den norske jernbanevirksomhetens utvikling, og bidra til økt kunnskap om jernbanehistoriske forhold. Norsk jernbanemuseum skal være en fremtidsrettet museumsaktør og skal etablere nye og videreutvikle eksisterende formidlingsopplegg.

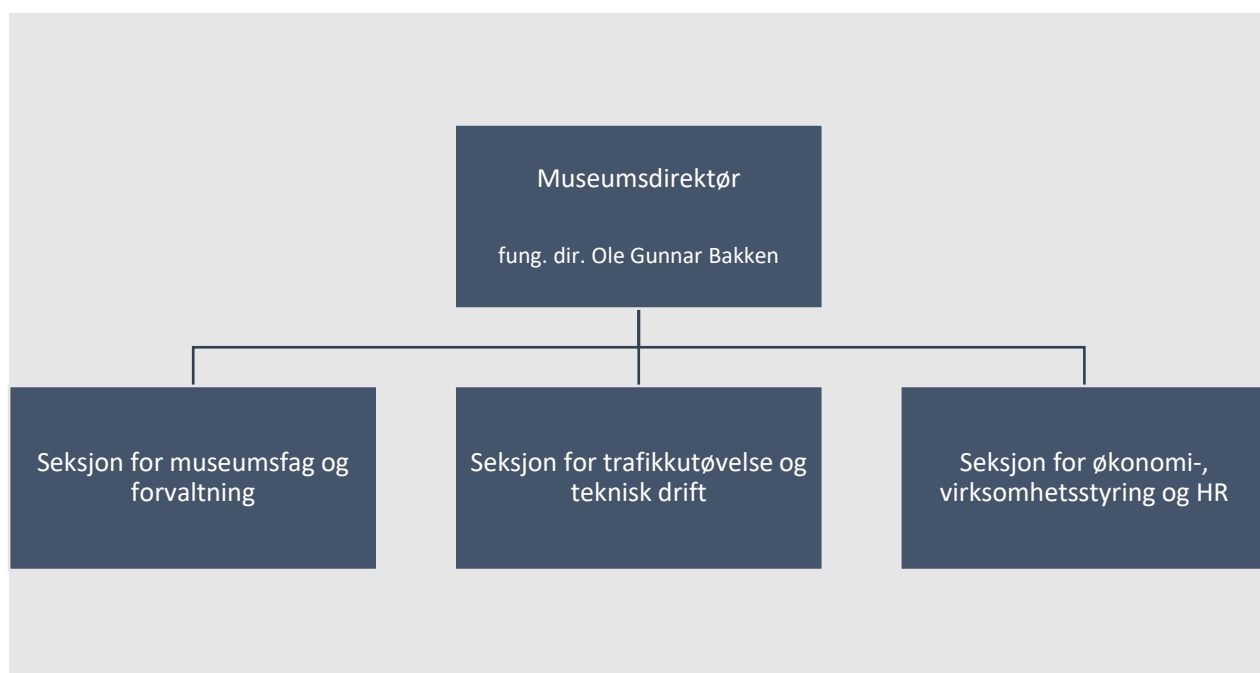
Norsk jernbanemuseum skal bidra til å ivareta jernbanens kulturminner, særlig det historiske materiellet, og er også tilskuddsforvalter på området. I 2023 tildelte Norsk jernbanemuseum i overkant av 25 mill. kroner i tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren.

Ved siden av å være fagetat og det nasjonale museet innen jernbanehistorie, er Norsk jernbanemuseum også en togoperatør som kjører tog på nasjonalt jernbanenett.

2.1 Organisasjon

Ved utgangen av 2023 hadde Norsk jernbanemuseum 24 ansatte fordelt på tre avdelinger, jf. Figur 1. Norsk jernbanemuseum har omorganisert virksomheten i 2023, og blant annet gått fra fire til tre seksjoner. Figur 1 viser organisasjonen ved utgangen av 2023. Seksjon for museumsfag og forvaltning har ansvar for samlingene, bibliotek, kunnskapsproduksjon og formidling. Seksjon for trafikkutøvelse og teknisk drift har ansvar for framføring av tog og vedlikehold av museumsbygg og driftsbygninger. Seksjon for økonomi-, virksomhetsstyring og HR har ansvar for regnskap og økonomistyring, butikken, arrangementer og markedsføring.

Figur 1 Organisasjonskart per 31.12.2023

2.2 Virksomhetens hovedtall

I tabell 1 presenteres Norsk jernbanemuseums utvalgte hovedtall. Nærmere redegjørelse for tallene blir gjort i del III. Årets aktiviteter og resultater.

Tabell 1 Virksomhetens hovedtall

Hovedtall for Norsk jernbanemuseum	2023	2022	2021
Fast ansatte per 31.12 (antall)	24	24	24
Fast ansatte kvinner (prosent)	46%	48 %	46 %
Fast ansatte menn (prosent)	54%	52 %	54 %
Kvinner i ledelsen (prosent)	50%	25 %	25 %
Utførte årsverk per 31.12. (antall)	20,7	20,6	21,2
Totale lønnsutgifter pr årsverk (NOK)	1 134 789	864 031	801 721
Brutto månedslønn i gjennomsnitt, kvinner (NOK)	49 594	44 996	36 658
Brutto månedslønn i gjennomsnitt, menn (NOK)	59 166	50 993	47 614
Samlet tildeling kap. 1352, post 01 og 76 (MNOK)	75,4	74,1	67
Driftsutgifter (post 01), MNOK	47,8	42,5	41,3
Utnyttelsesgrad av bevilgning (post 01), pst.	104%	86,7 %	95,7 %
Lønnsandel av samlede driftsutgifter (post 01)	53%	40,7 %	40,5 %
Antall besøkende ved museet	30 057	27 404	12 666
Antall passasjerer fraktet i museal togdrift på det nasjonale jernbanenettet	1 227	1 122	496

Økningen i lønnsutgifter pr årsverk fra 2022 til 2023 hovedsakelig skyldes økte pensjonsutgifter som følge av økning i pensjonspremie. Dette inkluderer effekten av lønnsoppjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP

3 Årets aktiviteter og resultater

Norsk jernbanemuseums virksomhet kan inndeles langs fire akser; formidling, forvaltning, forskning og fornying. Årets aktiviteter og resultater presenteres langs disse fire aksene. Måleverktøyet som legges til grunn for hovedmålene er museumsstatistikken fra Kulturrådet.

3.1 Hovedmål 1 – Formidling

Oppsummert har året 2023 vært bra. Besøktallet for 2023 har økt med 5,2 prosent i forhold til 2022 og 4,5 i forhold til 2019.

Det var forventning om økt besøk i ferietiden grunnet at nordmenn ferierte i større grad hjemme pga. svekkelsen av den norske kronen mot utenlandsk valuta, og at utlendinger i større grad kom tilbake etter koronapandemien og Norge brått ble et billigere ferieland. Dette slo til for sommeren 2023. Både feriemånedene juli (+ 8,3 prosent) og august (+1,5 prosent) hadde økning. Sammenlignet med 2019 er det en økning for juli på +38 prosent og for august på +13,2 prosent.

Formidlingsaktiviteter fra museets hold har blant annet vært; Formidlingsplanen for Rallarvegen ferdigstilt - et samarbeid med Bane Nor der det her satt opp skilter med informasjon om anlegg av Bergensbanen, foredrag på Historiska museet i Stockholm om NSBs deltakelse i deportasjonen av jødene og foredrag på Eidsfoss om godsvogn-produksjon og godstransport.

Telefonkiosken i museumsparken ble restaurert og åpnet som lesekiiosk i regi av det nasjonale prosjektet til Foreningen lles. Målet med prosjektet er vern gjennom aktiv bruk og etablering av en møteplass i en jernbanehistorisk setting.

Her har det blitt holdt flere foredrag fra organisasjonen. Totalt 13, hvorav tre på Nordlandsbaneturen, tre på jernbanehistorisk dag og sju foredrag hvor museets har blitt forespurt om å bidra hos eksterne arrangører.

I tillegg er det også laget digitale løsninger for et bildespill fra Bergensbanen 1909, tilgjengeliggjort i vognhallen samt en interaktiv løsning for museets Tertittog og hvor man kan gå gjennom toget, tilgjengeliggjort på museets nettsider, se punkt 3.4.

Totalt ble det gjennomført 28 av 32 planlagte arrangementer.

Tabell 2 Resultater – formidling

Del-/etappemål	Indikator/ styringsparameter	Resultatmål	2023	2022	2021
God publikumstilgjengelighet på museumstog	Antall passasjerer fraktet i museal togdrift på det nasjonale nettet	Større eller lik 2019	1227	1 122	496
Godt besøk på Norsk jernbanemuseums utstillings- og formidlingsaktiviteter	Antall besøkende	Større eller lik 2019	28 830	27 404	12 666
Formidlingsaktiviteter utenfor museets fysiske rammer	Utforske og utvikle nye digitale formidlingstilbud. Nå	Større enn eller lik 2022	4	2	

	et større publikum via digitale flater.				
Sikre god tilgjengelighet til og forvaltning av jernbanehistoriske dokumenter og gjenstander	Antall offentlig tilgjengelig digitalisert materiale (innførsler i digitalt museum)	Større eller lik 2022	(se tabell 5)		

3.1.1 Besøksstall museumstog

3.1.1.1 Egne arrangementer

Karettoget fikk bare kjørt en av tre planlagte turer i 2023. Årsaken til at de to andre ikke ble kjørt var faren for brann etter en lengre periode med svært lite nedbør og problemer med bemanning.

Turer med Stålvogntoget som en del av vårt årsprogram var opprinnelig seks turer. På grunn av stormen Hans i august og ødeleggelse på infrastrukturen på Dovrebanen, ble tre turer avlyst. To nye turer ble satt opp og vi kjørte til sammen fem turer med toget.

3.1.1.2 Toget leies av andre

I 2023 var det fire turer hvor vi kjørte for andre; Jernbanemuseets Venner, Norsk jernbaneklubb (to turer) og Vinger historielag. I tillegg ble materiellet leid ut til tv-produksjon.

3.1.2 Besøksstall arrangementer

Besøksstall totalt på arrangementer er ikke 100 prosent sammenlignbare fordi ikke alle arrangementer arrangeres hvert år og noen arrangementer arrangeres bare en gang. Kun noen av arrangementene som kan sammenlignes over tid er kommentert.

Vårt beste arrangement gjennom året er Modelljernbanemessa. Besøksstallet er det samme som i 2022 (minus sju personer). Sammenlignet med 2019 er det en økning i besøket på 16,7 prosent. Som en kuriositet kommenteres 2021.

Stoppested Verden, hvor vi kun er teknisk medarrangør, har også hatt besøksøkning fra 2022 på 29,6 prosent. Sammenlignet med 2019 ser vi en økning i besøket på festivalen på hele 62 prosent.

Men samtidig har også noen av arrangementene gått ned i besøk, som barnehagedagene for barnehager i Hamar kommune; -34 prosent sammenlignet med 2022. Tallet er også lavere enn 2019 (+11 prosent). Årsaken til dette kan være at flere av barnehagene besøker museet andre dager enn den uka hvor vi har satt av tid til barnehagekjøring med Tertittoget og minitoget Knerttitten.

Tabell 3 Besøksstall utvalgte arrangementer (antall personer).

Her er det tall tilbake til 2019, fordi vi ikke har sammenlignbare tall fra 2020 og 2021.

	2023	2022	2021	2020	2019
Stoppested Verden	13241	10217	0	0	8168
Barnehagedager	465	704	484	0	522
MuseumsNatt	420	320	0	0	350
Kulturminnedagen	400	513	0	0	1042
Jernbanehistorisk møte	85	0	70	0	30
Modelljernbanemessa	872	879	901	0	747
Leke- og byggehelger	936	716	90	482	1152

Lesekiosk (åpning og høyttopplesing barn)	60				
---	----	--	--	--	--

Kobling mellom aktiviteter og besøkstall

Koblingen mellom aktivitetene og besøkstallene er markedsplanen og de markedsaktiviteter som gjøres i markedsføringen av museet som besøksattraksjon (generelle markedsføring) og for hvert enkelt arrangement gjennom året (arrangementsmarkedsføring).

Det gjøres ingen analyser eller prognoser av arrangementer for besøkstall i forkant. Til det styres ethvert besøk ved Norsk jernbanemuseum av tilfeldigheter hos hver enkelt potensielle besøkende (det passet, noe som var interessant, i reiseruta, været, må besøke museet en gang i året, mm).

Det er mange år siden museet hadde en publikumsanalyse som tok for seg hvor besøkende fikk vite om oss og hvordan de opplevde museet. Det er planer om en enkel markedsundersøkelse sommeren 2024.

Barnehagedagene: Alle i kommunale og private barnehager i Hamar kommune, får en personlig invitasjon per epost. De tar deretter kontakt og melder seg på hvis dette er noe barnehagen vil delta på.

3.1.3 Pedagogisk skoletilbud

Det var en forventet nedgang i skolebesøket i 2023 grunnet at pedagogen var i permisjon fram til mai. Skoletilbudet som ble gjennomført i juni hadde lavere oppslutning enn forventet. Det ble satt i gang skoletilbud på høsten og mot jul, hvor også besøket var dårligere enn forventet. Nedgangen er på 33 prosent sammenlignet med 2022 og 60 prosent sammenlignet med 2019.

3.1.4 Digitale flater

Det er registrert en jevn økning for alle digitale flater for markedsføring (nettside, Facebook og Instagram). Det har vært jobbet målbevisst med dette gjennom koronapandemien og etterpå. Blant annet blir flere av våre togturer utsolgt med kun omtale, arrangementskalender og annonsering på Facebook.

Tabell 4 Besøkstall

Besøkstall	2023	2022	2021
Antall besøkende ved museet	30 057	27 404	12 666
Antall passasjerer fraktet i museale tog	1227	1 122	496
Antall skoleelever	954	1 430	452
Antall besøk nettside	56063	55 131	43 113
Antall følgere på Facebook	12324	10 347	8 579
Antall følgere på Instagram	1370	1 253	1 144
Antall besøk på Digitalt museum	385 586	294 496	376 696
Antall nedlastninger Brage	1)	81 535	106 443

1) Tall fra databasen foreligger ikke fordi leverandør har satt i gang migrering av database.

3.2 Hovedmål 2 – Forvaltning

Forvaltning dekker et bredt spekter av de oppgavene som museet skal fylle i sitt virke. Dette dreier seg om en planlagt innsamling, bevaring og sikring av samlingene. Dette være seg materiell og

immateriell kulturarv. Forsvarlig bevaring med lagring, konservering, restaurering og vedlikehold. Dette skal danne grunnlag for nåtidens og fremtidens kunnskapsproduksjon og forståelse av norsk jernbanearv.

Tabell 5 Gjenstands- og fotosamling

Gjenstands- og fotosamling	2023	2022	2021
Antall registrerte gjenstander	10 332	10 310	10 291
Antall aksesjon gjenstander	21	25	28
Antall registrerte foto	53 344	49 525	3 664
Antall aksesjon foto	6	9	7
Antall foto ekspedisjon	132	129	150
*Antall medier registrert i biblioteket	10075		

Vi har tidligere ikke rapportert på antall medier registrert i biblioteket

Det ble i 2023 registrert 4795 fotoenheter. Hovedsakelig kommer disse digitaliseringene i forbindelse med et fotoprojekt med søkelys på å redde samlinger som står i fare for å forsvinne på grunn av eieres alder evt. mangel på interesse for å ta vare på videre.

Mange fine samlinger er reddet og prosjektet har flere viktige samlinger på hånden.

Ved å ha et samlet fokus på digitalisering og publisering av bilder så ser vi også en positiv utvikling med hensyn til bruk av Digitalt museum av publikum.

Det har i 2023 vært arbeidet aktiv for å rydde i samlingene og flytte samlingsdeler som har vært lagret rundt omkring på ulike steder til hoved magasinet samt ompakking, konservering og rydding i tidligere registreringer på digitalt museum.

I august ble museet rammet av flom og vi måtte iverksette tiltak med evakuering og sikring av deler av samlingene. Museet ble ikke utsatt for noen skader under flommen.

3.2.1 Sikre lagringskapasitet for rullende materiell

Av totalt 165 enheter (2180m) så er 125 enheter lagret innendørs. Dette er det samme tallet som for 2022.

Det Norsk jernbanemuseum har gjort i 2023 er å gå i dialog med NJK som i flere tilfeller har lagret enheter eller delelager på våre områder for sitt rullende materiell. NJK har nå fått bevilgninger over statsbudsjettet til å ivareta sine samlinger av rullende materiell og betale for egen sporplass. Det er da avtalt at denne gruppen må få ordnet sporplass andre steder slik at det frigjøres plass til Norsk jernbanemuseums eget materiell. Resultatet av dette vil man først se i 2024.

Tabell 6 Resultater – lagring av rullende materiell

Indikator/ styringsparametere	Resultatmål	2023	2022	2021
Andel enheter lagret innendørs eller på annen forsvarlig måte	Større eller lik 2022	125 enheter innendørs 1)	40 enheter utendørs	49 enheter utendørs

- 1) Fra og med 2023 er det antall enheter som lagres innendørs som rapporteres.

3.2.2 Forvaltning av tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren

Stortinget bevilget 25 millioner kroner over statsbudsjettet til fordeling i tilskuddsordningen i 2023. Etter forskriften er en av hovedpostene og som førsteprioritet grunnstøtte og drifts og vedlikeholdsstøtte til museumsbanene. Etter en beregningskalkulator mottok museumsbanene samlet 25 699 999 kroner til fordeling for drift av banene. Dette er helt nødvendige tilskudd for å kunne drive disse kulturminnene etter en sikkerhetsmessig og kulturminnefaglig forsvarlig måte.

Norsk jernbaneklubb kom inn som en fast mottaker av driftstilskudd i ordningen 2023. De fikk da et tilsagn på 1 million kroner i grunnstøtte. I tillegg fikk de tilslutning på en andel av kompensasjon for sporleiekostnader for historisk togmateriell.

Sporleiekostnadene for 2023 er beregnet til 750 000 kroner. Beregningsgrunnlaget er faktiske kostnader foreningen har til dette formålet.

Det ble også etterbetalt vedtatte bevilgninger på ekstraordinær strømstøtte for 2022 på 345 000 kroner i 2023.

Det ble i revidert nasjonalbudsjett tilført ordningen ytterligere 2,5 millioner kroner. Disse ble fordelt i henhold til de føringene som fulgte med bevilgningen.

Tildeling statsbudsjett	25 000 000
Revidert statsbudsjett	2 500 000
Sum totalt 2023	27 500 000

Sum for tilsagn for tilskuddsordning blir da totalt 25 003 743 kroner. Av tilskuddsordningen går 22 742 000 kroner (Ca. 91 prosent) av det totale tilskuddforvaltningsbeløpet i 2023 til grunnstøtte og drift og vedlikeholdsstøtte. De resterende 2 261 843 kroner (cirka 0,9 prosent) går til fordeling av ulike prosjekt til ivaretaging og formidling av kulturminner i jernbanesektoren.

Tildelinger av grunnstøtte og drifts/vedlikeholdsstøtte for 2023:

Setesdalsbanen, VAM	Grunnstøtte. Drift og vedlikehold	3 889 381
Gamle Vossebanen, NJK	Grunnstøtte. Drift og vedlikehold	4 737 400
Krøderbanen, Stiftelsen BM	Grunnstøtte. Drift og vedlikehold	4 838 752
Thamshavnbanen, Mist	Grunnstøtte. Drift og vedlikehold	4 672 060
Urskog-Hølandsbanen	Grunnstøtte. Drifts og vedlikehold	2 262 406
Rjukanbanen	Grunnstøtte. Drifts og vedlikehold	1 140 000
Norsk jernbaneklubb	Grunnstøtte. Sporleie	3 727 258
Sum		25 267 257

Tilsagn prosjektmidler for 2023

Ordnungen mottok søknader tilsvarende 4 969 996 kroner. Det betyr at 44,4 prosent av omsøkte midler for året fikk tilsagn på sine prosjekter.

Johan.A.B. Wikander	Bokprosjekt	55 000
Gamle Vossebanen, NJK	Fast dekke, vognhall	834 433
Aktivitetsavdeling godsvogner, NJK	Sporrenser på Mysen	38 500
NJK drift, Krøderbanen	BM87.03. Bremserevisjon	72 500
Setesdalsbanen, VAM	Revisjon/restaurering Lok 5.	300 000
Aktivitetsavdeling godsvogner, NJK	G3 15207	45 000
Aktivitetsavdeling godsvogner, NJK	Padda, Skinnebus	8000
Erlend F. Gardåsen	Bok «Skinnelangs»	4310
NJK Driftsgruppe Krøderbanen	Personvogn Co 85	50 000
Norsk museumstog	EI 11.2078	60 000
Lyntogets venner	BM 66.01	125 000
Setesdalsbanen, VAM	Vognhall	500 000
Norsk museumstog	Utbedring skade på sylindrelukk 41.	169 000
Sum		2 261 843

Etter føringer i tildelingskriterier for ordningen så ble det innvilget nærmere 1 340 000 kroner til oppstarts og delprosjekter for lagring og vedlikehold av verneverdig rullende materiell. I tillegg fikk ti prosjekter tilsagn til restaurering av rullende materiell. Ytterligere to prosjekter fikk tilsagn dette året for forskning og formidling av norsk jernbanearv. Alle tilskuddsmottakere har levert regnskap og rapport og fått godkjent sine prosjekt og tilskuddene er utbetalt.

3.2.3 Evaluering av tilskuddsordningen

Tilskuddsordningen skulle i 2023 evalueres. Det ble i første halvår valgt å evaluere en del av tilskuddsmottakerne. Argumentasjonen for en noe begrenset evaluering var virksomhetens begrensede kapasitet til å gjennomføre en slik evaluering. Resultatet av denne noe begrensede evalueringen var en stor grad av tilfredshet blant mottakerne av støtte fra ordningen.

Det var planlagt videre evaluering på høsten for ordningen, men dette ble avlyst på grunn av gjennomgangen av virksomhetens økonomi og styring. Tilskuddordningen var opp til vurdering i denne gjennomgangen og det ble avdekket en del avvik omkring prosedyrer og hvordan tilskuddsordningen har vært håndtert. Det har i denne prosessen vært arbeidet med å lukke en del avvik med forbedring av prosedyrer og sikre en mer solid forvaltning av ordningen. Det er anbefalt at Norsk jernbanemuseum innhenter bistand utenfra for å gjennomføre en evaluering senere når vi har fått ryddet i de forholdene i ordningen som fortsatt ligger åpen.

3.3 Hovedmål 3 – Forskning

Norsk jernbanemuseum har som hovedmål å drive eller tilrettelegge for forskning og kunnskapsproduksjon.

Norsk jernbanemuseum har begrensede ressurser til å drive selvstendig forskning. Museet gir fagstøtte for forskere ved andre institusjoner som gjør undersøkelser innenfor jernbanehistorie og kulturarv som dekkes av museets samlinger og fagbiblioteket ved Norsk jernbanemuseum.

Kunnskapsproduksjon ved museet er knyttet til formidling og øvrig dokumentasjonsarbeid. Resultatet av museets eget faglige utviklingsarbeid kommer til syne i utstillinger, foredrag og artikler. Arbeidet med verifisering og registrering av metadata i Primus og bibliotekbasene er viktig for å tilgjengeliggjøre museets kildegrunnlag/samlinger for videre forskning.

En ansatt fra fagavdelingen bruker 50 prosent av arbeidstiden på å ta et masteremne ved UiB “MUSE 620 Å forske i og på museum” som går over to semestre og ender opp i en forskningsbasert artikkel. Artikkelen skal problematisere spenningsfeltet som oppstår mellom vern og bruk av bevegelige kulturminner i jernbanen.

3.3.1 Bidra til rekruttering innen jernbanehistorisk relevante studier

Museet hadde i 2023 ikke kapasitet til å ta inn praksisstudenter fra høyere utdanningsinstitusjoner.

3.4 Hovedmål 4 – Fornying

Digitalisering

Norsk jernbanemuseums digitale vitenarkiv i Brage ble i løpet av 2023 klargjort for migrering til det nye Nasjonale vitenarkivet. Det nasjonale vitenarkivet er en fellesløsning som skal gjøre publikasjoner og resultater fra norsk forskning åpent og tilgjengelig for alle. Det Nasjonale vitenarkivet (NVA) blir ferdig utviklet og migrering vil gjennomføres medio 2024.

Formidling av kilder

Slektsforskning som interesseområde i befolkningen har økt. Museet opplever en betraktelig økt interesse for slektsforskning i henvendelser fra publikum. Slektsforskning har dermed vært et naturlig satsingsområde for museet, for å imøtekomme denne interessen.

Norsk jernbanemuseum inngikk samarbeid med tidsskriftet Slegt og Data med mål om å formidle og tilgjengeliggjøre kildegrunnlaget som forvaltes av Norsk jernbanemuseum. Samarbeidet resulterte i et eget temanummer som kun handlet om jernbane, hvor museets fagpersoner var faglige rådgivere og skrev selv seks artikler.

Videre ble det utviklet arrangement om slektsforskning i samarbeid med Statsarkivet i Hamar og Slegt og Data Hedmark. Arrangement, en del av Kulturminnedagen, besto av omvisinger i kildegrunnlaget til biblioteket og miniforedrag i relevante øvrige kilder til slektsforskning. Digital veiledning ble avholdt som et nasjonalt tilbud.

Nye formidlingstilbud

Telefonkiosken

Telefonkiosken i museumsparken har blitt revitalisert gjennom samarbeidsprosjekt og aktiv bruk til glede for publikum. Vi er deltagere i et nasjonalt prosjekt, med over hundre telefonkiosker, hvor hovedformålet er å gjøre litteratur og kulturarv tilgjengelig for publikum. Prosjektet er drevet av Foreningen Iles og finansiert av Sparebankstiftelsen DNB.

Nordlandsbanetur med stålvognstoget

Som pilotprosjekt ble det gjennomført kjøring av stålvognstog langs Nordlandsbanen i januar. Alle avdelinger var involvert i prosjektet, for å utvikle en faglig fundert og helhetlig opplevelse underveis. Målgruppen for turen var nasjonale og internasjonale entusiaster. Turen gikk over seks dager og strekningen var Hamar-Bodø-Hamar. Turen ble gjennomført, men på grunn av dårlige værforhold endte reisen på Bjerka stasjon før retur. Vi dro nyttige erfaringer. Samlet sett var publikum fornøyd med turen og satt igjen med gode opplevelse. Museet gjorde gode erfaringer for videre utvikling.

3D-modell av Tertittoget

Som et pilotprosjekt er Tertittoget, museets hovedattraksjon blitt 3D-skannet. Videre er det utviklet en virtuell opplevelse av toget som er tilgjengelig på museets nettsider. Prosjektet hadde som mål å tilgjengeliggjøre og formidle gjenstanden for et større publikum, men åpner også muligheten for å vurdere å dokumentere og kartlegge museets bygninger og øvrige samlinger med samme metode.

Plakatutstilling

Med utgangspunkt i NSBs reiselivsplakater skal museet formidle utviklingen av det norske ferietilbudet som følge av utvidelsen av ferielengden. NSBs reisebyrå brukte kjente kunstnere og illustratører i sine plakatkampanjer for å få folk til å reise i Norge med tog. Tittelen på utstillingen er *Kvardagskunst i verdensklasse*, og åpner under det nasjonale arrangementet Museumsnatt 8. mai 2024.

Forvaltning

Som en naturlig fortsettelse av museets utviklings- og strategiarbeid, er det behov for et planverk for fremtidige måloppnåelse og prioriteringer. Fagavdelingen har startet opp arbeidet med en helhetlig kartlegging og tilstandsvurdering av samlingene ved museet, og har fullført arbeidet med tilpassing av internasjonale maler for museum (Spectrum) til museets behov.

3.5 Kjøring av kongevogn

Norsk jernbanemuseum skal sikre at slottets behov for kjøring med tog/kongevogn dekkes.

Norsk jernbanemuseum har vedlikeholdt og videreutviklet styringssystem og vedlikeholdsstyringssystem for kongevognen. Vi har etablert oppdaterte rutiner og avtaler for med leverandør for å sikre effektivt vedlikehold av vognen. Videre har det blitt ferdigstilt og gjennomført opplæring av nye kongevognkonduktører i både Vy og SJ. Kongefamiliens ønsker om kjøring har i hovedsak blitt møtt med unntak av en (1) forespørsel som måtte avslås grunnet feil på materiell.

3.6 Digitalisering

Som prøveprosjekt har jernbanemuseet tilgjengeliggjort en digital modell av Tertittoget.

Se også punkt 3.1 og 3.4.

Norsk jernbanemuseum har i 2023 mottatt prosjektstøtte fra Arkivverket for et innsamlings- og digitaliseringsprosjekt av fotografier. I dokumentasjonen av norsk jernbanehistorie ble det laget et prosjekt som gikk ut på å digitalisere fotosamlingen som ble etablert av Norsk jernbaneklubbs medlem nummer 1. Totalt ble 3 819 fotografier digitalisert og registrert med metadata i basen Primus samt gjort synlig på Digitalt museum. I tillegg ble det publisert 14 artikler på Digitalt museum.

Sovevogn 705 er etter det jernbanemuseet kjenner til verdens eldste sovevogn i teak. Nå blir vogna restaurert.
Foto: Øystein Bøe.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Høsten 2023 har Norsk jernbanemuseum hatt ekstern bistand for å gjennomgå og vurdere økonomi- og virksomhetsstyringen ved museet. Undersøkelsen er dokumentert i en rapport som også foreslår forbedringstiltak.

Rapporten peker på svakheter innen økonomi- og virksomhetsstyring, regnskapsføring, prosjektstyring og tilskuddsforvaltning. Avbøtende tiltak er påbegynt, og det er etablert et system for internkontroll som består av policyer, prosedyrer, maler og rutiner innen økonomi- og virksomhetsstyringsområdet. Forbedringsarbeidet, med blant annet implementeringen av disse, vil fortsette i 2024.

Norsk jernbanemuseum har startet arbeidet med å forbedre mål- og resultatstyringen. Vi har besluttet en ny visjon og verdier, samt tre overordnede mål for virksomheten. Disse målene er:

- Norsk jernbanemuseum skal være en ledende aktør i forvaltning og formidling av levende kulturarv
- Norsk jernbanemuseums samlinger skal være relevant og lett tilgjengelig, både fysisk og digitalt
- Norsk jernbanemuseum skal legge til rette for forskning og kunnskapsproduksjon av norsk jernbanehistorie

4.1 Økonomi- og budsjettstyring

Ansvar for budsjettering og budsjettoppfølging har vært fordelt på ulike medarbeidere (budsjettansvarlige) ved hver avdeling – avhengig av ansvarsområde. Den enkelte budsjettansvarlig har hatt ansvar for bestemte formålskoder, som de har utarbeidet detaljerte budsjetter for. Det har ikke vært adgang til å overskride budsjettet for den enkelte formålskode, og administrasjonsleder har hatt tett oppfølging av det samlede budsjettet.

Den eksterne gjennomgangen pekte på at økonomi- og budsjettstyringen ikke følger beste praksis, og anbefalte blant annet å legge budsjettstyringen til seksjonsnivå, at det gjennomføres budsjettrevisjoner i løpet av året, hvor det kan gjøres omprioriteringer i henhold til virksomhetsplan, og at økonomiprognoser oppdateres minimum tertialvis. Vi har derfor tatt grep for å etablere en mer helhetlig økonomi- og budsjettstyring. Policy for økonomistyring er vedtatt med underliggende prosedyrer – blant annet prosedyre for plan- og budsjettprosess og prosedyre for budsjettprognose. Disse vil bli implementert suksessivt i løpet av 2024.

Følgende tiltak er gjennomført for å sikre bedre økonomi- og budsjettstyring:

- økonomi- og budsjettoppfølgingen er løftet til seksjonsledernivå
- det er utarbeidet og besluttet en fullmaktsmatrise
- budsjett disponeringsmyndigheter er gjennomgått og dokumentert
- antall ansatte som foretar innkjøp er begrenset
- det er gjennomført opplæring i økonomiregelverket

4.2 Risikostyring og internkontroll

Norsk jernbanemuseum har også fått ekstern bistand til å etablere et dokumentert system for internkontroll, som består av policyer, prosedyrer og rutiner innen følgende områder:

- Virksomhetsstyring
- Økonomi- og budsjettstyring
- Tilskuddsforvaltning
- Risikostyring

Internkontrollsystemet skal forhindre styringssvikt og redusere risikoen for feil, bidra til målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover og regler. På økonomiområde er følgende prosedyrer/rutiner etablert for å sikre riktig regnskapsføring:

- Prosedyre for vurdering av innkjøpsbehov
- Prosedyre for vare- og tjenestemottak og fakturabehandling
- Prosedyre for remitteringsprosessen

Disse rutinene innføres fra 2024, og det vurderes løpende om det er behov for å etablere flere prosedyrer på økonomiområdet.

Policy og prosedyre for risikostyring, samt mal for risikovurderinger er også utarbeidet og vedtatt. Disse vil ligge til grunn for Norsk jernbanemuseums overordnede risikovurdering i 2024.

4.3 Sikkerhet og beredskap

Norsk jernbanemuseum er et jernbaneforetak som skal drive sin operative virksomhet i tråd med 0- visjonen og det systematiske arbeidet for å opprettholde og forbedre trafiksikkerhetsarbeidet på jernbanen.

Norsk jernbanemuseum skal fornye aktuelle lisenser og sikkerhets sertifikater fra Statens jernbanetilsyn og utføre planmessig vedlikehold og drift av rullende materiell etter eget sikkerhetsstyringsystem

Norsk jernbanemuseum driver kontinuerlig forbedringsarbeid knyttet til sikkerhet og beredskap, og har i 2023 fortsatt det omfattende vedlikeholdet av rullende materiellet som har pågått senere år for å sikre fremtidig drift. Året har ellers vært preget av normal operativ drift uten hendelser knyttet til sikkerhet eller beredskap. Det må nevnes at driftsåret ble påvirket av infrastrukturfeil som medførte noe lavere aktivitet enn planlagt.

4.4 IKT-sikkerhet

Norsk jernbanemuseum benytter IKT-tjenester fra Jernbanedirektoratet og følger Jernbanedirektoratets sikkerhetsprosedyrer. IKT-sikkerheten vurderes god, det er ikke identifisert vesentlige risikoområder innen IKT-sikkerhet ved jernbanemuseet.

4.5 Administrative forhold

4.5.1 Lærlinger

Museet har tidligere vært i kontakt med flere lærlingekontorer, men har ikke kunnet finne noe lærlingeløp der vi vil kunne tilby tilstrekkelig bredde i arbeidsoppgavene til å bli lærlingebedrift. Museet har i løpet av året henvendt seg til Universitetet i Stavanger hvor det ble tilbudt praksisplass, men museet har ikke fått respons på henvendelsen.

4.5.2 Konsulentbruk

Norsk jernbanemuseum har hatt konsulentbistand til organisasjonsutvikling og arbeidsmiljøtiltak, og til gjennomgang og forbedring av økonomi- og virksomhetsstyringen. Konsulentbruken har vært strengt nødvendig, da Norsk jernbanemuseum har stått i en særskilt krevende situasjon i 2023. Turnover har bidratt til manglende ressurser og kompetanse, i tillegg til at Norsk jernbanemuseum står i en fase med overtakelse av oppgaver som Jernbanedirektoratet tidligere har utført på enkelte områder.

Konsulentbistanden innen økonomi og virksomhetsstyring har omfattet opplæring av fast ansatte, og det har vært stor oppmerksomhet på kompetanseoverføring i løpet av perioden. Vi mener at behovet for ytterlige konsulentbistand framover bortfaller når Norsk Jernbanemuseum får fylt vakante stillinger.

Tabell 8 Utgifter til konsulentbistand per år, oppgitt i tusen kroner

	2023	2022	2021
Utgifter til konsulentbistand per år	3 636 318	1 666 949	1 029 104
Andel utgifter til konsulentbistand av samlede driftsutgifter (post 01)	7,20 %	4 %	1,90 %

4.5.3 Desentralisert arbeid

Norsk jernbanemuseum legger til rette for bruk av hjemmearbeid når det er ønskelig eller nødvendig for de ansatte, men som museum med åpningstider for publikum, er det naturlig at arbeidet primært gjennomføres på arbeidsstedet.

Norsk jernbanemuseum har ikke gjennomført rekrutteringer i 2023 hvor det har vært aktuelt med desentralisert arbeid.

4.5.4 Effektivisering

Det ble en organisasjonsstruktur endring ved Norsk jernbanemuseum fra midten av 2023. I tillegg er det også satt i gang et forbedringsarbeid innen økonomi- og virksomhetsstyring fra slutten av 2023 som fortsetter i 2024.

Indikatorer for drifts- og administrasjonseffektivitet viser at andel administrative utgifter har gått noe ned fra 2022 til 2023 mens lønn og sosiale utgifter har økt fra 2022 til 2023. Økningen i årsverksutgift fra 2022 til 2023 hovedsakelig skyldes økte pensjonsutgifter som følge av økning i pensjonspremie. Dette inkluderer effekten av lønnsoppgjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP.

Tabell 9 Indikatorer for drifts- og administrasjonseffektivitet

År		2023	2022	2021
KPI 1	Årsverksutgift	1 135 338	862 353	800 209
	Lønn og sosiale utgifter	23 501 497	17 764 472	16 964 423
	Antall årsverk	20,7	20,6	21,2
KPI 4	Andel administrative utgifter	20 %	23 %	20 %
	Administrasjonsutgifter	9 912 400	9 924 777	8 217 621
	Sum totale utgifter	49 710 997	42 545 236	41 181 106
KPI 5	Administrative utgifter per årsverk	478 860	481 785	387 624
	Administrasjonsutgifter	9 912 400	9 924 777	8 217 621
	Antall årsverk	20,7	20,6	21,2

Økningen i årsverksutgift fra 2022 til 2023 hovedsakelig skyldes økte pensjonsutgifter som følge av økning i pensjonspremie. Dette inkluderer effekten av lønnsoppgjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP.

5 Vurdering av framtidsutsikter

Norsk jernbanemuseum har en unik posisjon vil få en stadig viktigere rolle i årene framover. En økende grad av digitalisering, en svært rask utvikling av kunstig intelligens og påfølgende syntetisk genererte virkeligheter gir det autentiske større og større konkurranse. Som et av Norges mange museer får Norsk jernbanemuseum en stadig viktigere oppgave i å tilby det autentiske i en naturlig kontekst – og å være en motvekt til pseudo-virkelighetene. I tillegg til å by på underholdene og berikende aktiviteter er det viktig at jernbanemuseets samfunnsrolle som kunnskaps- kildeinstitusjon blir styrket i årene framover. Det er derfor viktig at museet utvikler seg til å bli enda bedre forvalter og tilgjengeliggjør av kildene til norsk jernbanehistorie og dermed tar bedre vare på vår kollektive arv og bidrar til utviklingen av demokratiet.

Norsk jernbanemuseum står over for flere utfordringer når det kommer til det historiske materiellet som ikke skal kjøre på det nasjonale jernbanenettet. Dette materiellet er plassert på ulike steder på Østlandet i Norge. Det som er tatt ut til Norsk jernbanemuseums samling har høy historisk verdi hvor mange av enhetene har høy autenticitet. Materiellet er usikret og utilgjengelig for den interesserte allmennheten og de langsiktige lagringsforholdene gir grunn til bekymring. Det er i tillegg en svært upraktisk reisevei for museets ansatte til dette materiellet.

For deler av det historiske materiellet som skal kjøre på det nasjonale jernbanenettet og som er plassert på Hamar har det de siste årene kommet nye utfordringer. Verkstedene som har huset dette materiellet ligger ved Mjøsas strandkant og dette området har kommet i by- og boligutviklernes søkelys. Foreliggende tegninger for framtidig stasjonsområde peker i mot at museet kommer til å miste tilgangen til det nasjonale nettet. For stålvogntogets del innebærer det at tilgangen til det nasjonale jernbanenettet og hensettingsplasser på Hamar fjernes.

Heller ikke karetoget vil kunne kjøre på det offentlige jernbanenettet og toget blir låst inne i dette verkstedet. Det er for tiden ikke magasineringsmuligheter for karetoget på jernbanemuseets arealer

på Martodden. Uteblivende kjøring av karetoget vil føre til at museet mister kompetanse på å drifte og kjøre damp-materiell.

Norsk jernbanemuseum har ikke gjennomført risikovurderinger for mål- og resultatoppnåelse i 2023. Året var preget av organisatoriske endringer og tydeligere etatsstyring. I dette arbeidet har man identifisert at arbeid med risikovurderinger knyttet til mål- og resultatoppnåelse er mangelfullt og en del av noe som settes på agendaen og prioriteringen for 2024.

Omfattende organisasjonsendringer og et generasjonsskifte blant de ansatte krever at det fortsatt må jobbes godt med å videreutvikle organisasjonen i nærmeste kommende år på museet. Et annet viktig arbeide som er i oppstartsfasen er ny hovedutstilling.

Karetoget er verdens eldste damptog som er drift, og er en større kjendis i utlandet enn i Norge. Foto: Mette Larsen.

6 Årsregnskap

Ledelseskommentarer til Norsk jernbanemuseums årsregnskap 2023

Formål

Norsk jernbanemuseum ble stiftet i 1896 og organisert som en egen virksomhet under Samferdselsdepartementet, som har delegert etatsstyringen til Jernbanedirektoratet. Norsk jernbanemuseum er en bruttobudsjettert virksomhet som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i tråd med Bestemmelsene om økonomistyring i Staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Jernbanedirektoratet. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av direktoratets disponible midler, og av de regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2023 har Norsk jernbanemuseum disponert tildelinger på utgiftssiden á kr 75 372 000, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. Merutgifter for post 01 driftsutgifter ble kr 1 357 239 post 01 iht. beregninger i note B. Norsk jernbanemuseum er organisert som en egen virksomhet under Samferdselsdepartementet. Bevilgningen til museet går imidlertid via Jernbanedirektoratet, og gis i et eget tildelingsbrev fra direktoratet. Det søkes ikke separat overføring av mindreforbruk for Norsk jernbanemuseum. Samlet mulig overførbart beløp for jernbanedirektoratet fra 2023 til 2024 fremgår av jernbanedirektoratets årsregnskap.

Artskontorapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift eksklusiv utbetalinger av tilskudd summerte seg til kr 49 712 577. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr 23 501 497, mot kr 17 764 472 i 2023. Økningen i sum utbetalinger til lønn i 2023 hovedsakelig skyldes økte pensjonsutgifter som følge av økning i pensjonspremie. Dette inkluderer effekten av lønnsoppjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP. Ved utgangen av år 2023 har Norskjernbanemuseum gjennomført en omorganisering, nå med tre avdelinger. I tråd med denne endringen har Norsk jernbanemuseum startet arbeid med å forbedre internkontroll samt forbedre mål og resultatstyring.

På post 76 tilskudd har Norsk jernbanemuseum utbetalt kr 27 511 400 av tildelingen på kr 27 534 000. I 2023 utbetalte Norsk jernbanemuseum tilskudd til 15 ulike mottakere.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Norsk jernbanemuseum. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen blir publisert sammen med årsrapporten, og foreligger normalt innen 1. mai 2024.

Hamar 29.02.2024

Ole Gunnar Bakken
Fungerende direktør
Norsk jernbanemuseum

Prinsippnote til årsregnskap 2023

Årsregnskap for Norsk jernbanemuseum er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og krav fastsatt av Samferdselsdepartementet. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og innbetalinger for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Utgifter er foretatte utbetalinger og inntekter er mottatte innbetalinger for regnskapsåret 2023. Bevilgninger vises ikke som inntekter i kontantregnskapet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner (budsjettkontoplan og artskontoplan). Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Norsk jernbanemuseum er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Norsk jernbanemuseum tilføres ikke likviditet gjennom året (som innbetaling), men har en trekkrettighet på vår statlige konsernkonto. Ved årets slutt og overgang til nytt år nullstilles saldoen på oppgjørskontoen.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Bevilgningene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Vesentlig forhold ved årsregnskapet

Norsk Jernbanemuseum er underlagt Jernbanedirektoratet som egen etat og direktoratet driver delegert etatsstyring av Norsk jernbanemuseum. Bevilgningen til museet gis i et eget tildelingsbrev. Videre gjennomføres det etatsstyringsmøter tilpasset tidsfristene for tertial- og årsrapportene.

For 2019 og videre har Riksrevisjonen gitt sin tilslutning til at årsregnskapet for Norsk jernbanemuseum ikke skal konsolideres inn i direktoratets regnskap, men kun presenteres i museets egen årsrapport.

Hamar 29.02.2024

Ole Gunnar Bakken
Fungerende direktør
Norsk jernbanemuseum

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2023

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2023	Merutgift (-) og mindreutgift
1352	Jernbanedirektoratet	01	Driftsutgifter	2,3	47 838 000	49 712 577	-1 874 577
1352	Jernbanedirektoratet	76	Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren	A,5	27 534 000	27 511 400	22 600
<i>Sum utgiftsført</i>					<i>75 372 000</i>	<i>77 223 977</i>	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt(-)
4352	Jernbanedirektoratet	01	Diverse innbetalinger	1	2 000 000	2 517 338	517 338
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	36 772	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygdens inntekter, Arbeidsgiveravgift		0	2 936 275	
<i>Sum inntektsført</i>					<i>2 000 000</i>	<i>5 490 385</i>	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						71 733 591	
Kapitalkontoer							
60094801	Norges Bank KK /innbetalinger					8 347 052	
60094802	Norges Bank KK/utbetalinger					-77 745 300	
713216	Endring i mellomværende med statskassen					-2 335 343	
<i>Sum rapportert</i>						<i>0</i>	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2023	2022	Endring
713216	Mellomværende med statskassen				-2 489 663	-154 320	-2 335 343

** Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
1352.01	0	47 838 000	47 838 000
1352.76	0	27 534 000	27 534 000
Sum	0	75 372 000	75 372 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
1352.01/4352.01		-1 874 577		-1 874 577	517 338			-1 357 239	*)	**)
1352.76		22 600		22 600				22 600	Ikke aktuell	

*Norsk jernbanemuseum er organisert som en egen virksomhet under Samferdselsdepartementet. Bevilgningen til museet går imidlertid via Jernbanedirektoratet, og gis i et eget tildelingsbrev fra direktoratet. Siden Jernbanedirektoratet søker om overførte midler samlet, vil dette kun vises i direktoratets årsrapport.

**Det søkes ikke separat overføring av mindreforbruk for Norsk jernbanemuseum. Samlet mulig overførbart beløp for jernbanedirektoratet fra 2023 til 2024 fremgår av jernbanedirektoratets årsregnskap.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2023

	Note	2023	2022
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	254 500	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	2 262 838	2 037 741
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		2 517 338	2 037 741
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	23 501 497	17 764 472
Andre utbetalinger til drift	3	26 209 499	24 780 762
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		49 710 997	42 545 234
Netto rapporterte driftsutgifter		47 193 658	40 507 493
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	-263
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	-263
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 8 del B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	1 580	72
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 580	72
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 580	335
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	27 511 400	24 563 963
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		27 511 400	24 563 963
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler **			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		36 772	29 039
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		2 936 275	2 232 287
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-2 973 047	-2 261 326
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		71 733 591	62 810 465
Oversikt over mellomværende med statskassen ***			
Eiendeler og gjeld		2023	2022
Fordringer på ansatte		0	15 262
Kontanter		5 000	5 000
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-822 682	-660 207
Skyldige offentlige avgifter		1 026 024	1 117 687
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****		-2 700 325	-632 062
Mottatte forskuddsbetalinger		0	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		2 320	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-2 489 663	-154 320

**** Pensjonspremien for 6. termin i 2023 ble fakturert i desember med betalingsfrist i januar 2024. Høy faktura for 6. termin skyldes både effekten av lønnsoppgjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte i 2023 grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP. Balansekontoer koblet mot mellomværende med statskassen benyttes for å utgiftsføre terminfaktura for 6. termin 2023 og eventuell tilleggskontofaktura fra SPK, selv om disse ikke er betalt i 2023, jf. henholdsvis rundskriv R-118 Regnskapsføring av pensjonspremie for statlige virksomheter.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	06.12.2023	31.12.2022
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	250 000	0
Andre tilskudd og overføringer	4 500	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	254 500	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig høy sats	492 091	439 673
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig lav sats	1 290 396	1 205 807
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig middels sats	9 996	17 406
Salgsinntekter tjenester, avgiftspliktig	370 935	276 767
Salg av diverse varer uten mva	900	3 397
Uttak av varer, avgiftspliktig	11 223	25 265
Motkonto uttak av varer/tjenester	-11 223	-25 364
Salgsinntekt varer, avgiftsfri	98 520	94 790
Sum salgs- og leieinnbetalinger	2 262 838	2 037 741
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	2 517 338	2 037 741

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2023	31.12.2022
Lønn	16 597 217	14 452 676
Arbeidsgiveravgift	2 936 275	2 232 287
Pensjonsutgifter*	3 998 251	1 109 520
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-477 187	-315 556
Andre ytelser	446 940	285 545
Sum utbetalinger til lønn	23 501 497	17 764 472

Antall utførte årsverk: **20,7** **20,6**

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 9,8 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2023 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 9,7 prosent.

Økningen i sum utbetalinger til lønn i 2023 hovedsakelig skyldes økte pensjonsutgifter som følge av økning i pensjonspremie. Dette inkluderer effekten av lønnsoppjøret for 2023 og lønnsøkninger til flere ansatte grunnet endringer i organisasjonsstrukturen, samt ansatte som er gått over til AFP.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023	31.12.2022
Husleie	3 576 150	3 346 905
Vedlikehold egne bygg og anlegg	263 538	299 389
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	4 821 110	4 102 338
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 654 353	4 850 286
Mindre utstyersanskaffelser	2 742 356	1 323 545
Leie av maskiner, inventar og lignende	994 340	1 075 516
Kjøp av konsulenttenester	3 636 318	1 666 949
Kjøp av andre fremmede tenester	5 045 639	4 852 158
Reiser og diett	871 953	787 360
Øvrige driftsutgifter	1 603 742	2 476 317
Sum andre utbetalinger til drift	26 209 499	24 780 762

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Inntekter fra eiendeler i selskap m.m	0	0
Salgssum ved realisasjon av verdipapirer	0	0
Renteinntekter	0	-263
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	-263

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	1 580	72
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	1 580	72

Note 5 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2023	31.12.2022
Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren		
Johan Anton Wikander	55 000	45 000
Lillesand-Flaksvandbanen AS		31 250
Lyntogets Venner	125 000	0
MIA-museene i Akershus	2 262 906	2 606 948
Norsk Industrierbeidermuseum Rjukanbanen	1 140 500	900 000
Norsk Jernbaneklubb	3 727 258	1 400 000
Norsk Jernbaneklubb - Verkstedgruppe Ski		140 700
Norsk Jernbaneklubb driftsgruppe Krødebanen	194 500	157 531
Norsk Jernbaneklubb, Gamle Vossebanen	5 572 333	5 204 000
Norsk Museumstog	229 000	49 099
Skinnelangs Erlend Fedt Garåsen	3 210	4 522
Stiftelsen Buskerudmuseet	4 839 252	4 698 752
Thamshavnbanen - Museene i Sør-Trøndelag AS	4 672 560	5 314 780
Venneforeningen Tertitten		112 000
Vest-Agder Museet IKS	4 689 881	3 899 381
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	27 511 400	24 563 963

Note 6 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2023	31.12.2023	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	5 000	5 000	0
Sum	5 000	5 000	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-4 371 533	0	-4 371 533
Skyldig skattetrekk	-822 682	-822 682	0
Skyldige offentlige avgifter	1 334 651	1 026 024	308 628
Annen kortsiktig gjeld	2 320	-2 698 005	2 700 325
Sum	-3 857 244	-2 494 663	-1 362 580
Sum	-3 852 244	-2 489 663	-1 362 580